

Bijbelstudie

Age Romkes

Wat je doet, doe het voor de Here Efeziërs 6:1-9

INHOUD

Stille tijd	2
En ze leefden nog lang en gelukkig	2
Slaven van Christus	3
God maakt geen onderscheid	3
Kringstudie 12	5
Verkenning van de tekst	5
Context	5
Thematiek en structuur	5
Korte uitleg	5
Boodschap en actualiteit	6
Aanwijzingen voor de kringleider	6
Ijsbreker	6
Inleiding	6
Kringgesprek	7
Afsluiting	7
Werkvellen voor de kringstudie	7
'Huistafel' van Paulus	8

Stille tijd

tussen kringstudie 11 en 12

- 1 *1 Kinderen, wees gehoorzaam aan je ouders uit ontzag voor de Heer, want zo hoort het.
2 'Toon eerbied voor uw vader en moeder,' dat is het eerste gebod waaraan een belofte verbonden is: 3 'Dan zal het u goed gaan en zult u lang leven op aarde.'
4 Vaders, maak uw kinderen niet verbitterd, maar vorm en vermaan hen bij het opvoeden zoals de Heer dat wil.
(Efeziërs 6:1-4)*

En ze leefden nog lang en gelukkig

Goed, ik geef het toe, ik kijk wel eens naar 'Van etter tot engel'. Dat is een beetje pervers, want als je al die opvoedingsmoeilijkheden van anderen ziet, denk je stiekem toch al gauw: bij ons ging het zo slecht nog niet. En voor je het weet, trek je je op aan het ongeluk van een ander.

Als dit soort programma's één ding duidelijk maakt, dan is het wel dat ongehoorzame kinderen niemand gelukkig maken. Ook zichzelf niet. Maar ook dat het gedrag van de kinderen vaak de weerspiegeling is van het gedrag van de ouders. Je eigen tekortkomingen zie je in je kinderen uitvergroot terug.

Wat zijn de richtlijnen van de Bijbel dan mooi. 'Ouders, doe wat goed is voor je kinderen, vorm ze zoals de Here dat wil. Kinderen, luister dan ook naar je ouders. Ze hebben het beste met je voor. Dan leeft iedereen lang en gelukkig.' Het lijkt wel een sprookje. En misschien is het dat ook wel. Want gaan niet alle goede sprookjes in wezen over ons eigen leven?

a) Vaste waarde

- Het gebod dat Paulus aanhaalt, gaat al meer dan drieduizend jaar mee. En het is nog even waar, nog even toepasselijk. En in al zijn eenvoud nog steeds even moeilijk om in de praktijk te brengen.
- Bid om de kracht en de leiding van de Heilige Geest om Gods bedoeling te realiseren, in de eerste plaats in het eigen gezin.

b) Welbegrepen eigenbelang

- Wij halen eigenbelang en egoïsme nog wel eens door elkaar. Maar je mag best iets doen omdat het goed voor je is. Zolang het niet ten koste gaat van een ander, is dat niet egoïstisch. Sterker nog: God heeft zijn geboden gegeven *omdat* ze goed voor ons zijn. Als je dat begrijpt, is het gemakkelijker om te gehoorzamen. Zo is het ook in het gezin; kinderen zullen beter gehoorzamen als ze merken dat hun ouders het beste met hen voor hebben.
- Laten we God danken omdat wat Hij wil goed (voor ons) is.

c) Verbittering

- Hoe gemakkelijk wordt de ouderlijk macht misbruikt! Door je eigen frustraties af te reageren op je kinderen. Door van je kinderen te eisen dat ze jouw dromen waarmaken. Of zelfs door ze te dwingen aan je verkeerde verlangens tegemoet te komen. Hoeveel schade wordt er niet aangericht, ook in christelijke gezinnen! Hoe nodig is helaas de oproep aan de ouders om hun kinderen geen reden tot verbittering te geven.
- Bid voor gezinnen waar de verhoudingen verstoord zijn. Bid om herstel, vergeving en genezing.

2

5 Slaven, gehoorzaam uw aardse meester zoals u Christus gehoorzaamt, met ontzag, respect en oprechtheid; 6 niet met uiterlijk vertoon om bij de mensen in de gunst te komen, maar als slaven van Christus die van harte alles doen wat God wil.
7 Doe uw werk met plezier, alsof het voor de Heer is en niet voor de mensen,
8 want u weet dat allen door de Heer beloond worden voor het goede dat ze doen, zowel slaven als vrije mensen.
(Efeziërs 6:5-8)

Slaven van Christus

Er zijn veel slaven op de wereld. En dan doel ik niet op Chinezen in steenfabrieken. Nee, alle christenen zijn slaven. Slaven van Christus*. Paulus introduceert zichzelf vaak zo (Romeinen 1:1; Galaten 1:10; Filippenzen 1:1; Titus 1:1). Hij vindt dat blijkbaar een belangrijk punt als hij zichzelf voorstelt.

Volgens de wet van Mozes moesten Hebreeuwse slaven in een sabbatsjaar (elk zevende jaar) vrijgelaten worden. Maar als een slaaf liever zijn leven lang in dienst wilde blijven, dan mocht dat (Exodus 21:2-6). Daar kies je uiteraard alleen voor als je als slaaf beter af bent dan als vrij man. Paulus weet dat hij maar het best slaaf van Christus kan zijn. Een betere Heer kun je niet treffen. Een Heer die eerst omwille van jou Zelf slaaf geworden is (Filippenzen 2:7).

Daarom doen slaven van Christus hun werk met plezier. Het zijn mensen '*die van harte alles doen wat God wil*'. Daar kan ook bij horen dat ze in dienst staan van anderen. Dan doen ze ook dat met plezier. Natuurlijk, als je vrij man kunt worden, moet je het niet laten. Maar als dat er niet in zit, dan is dat ook geen ramp (1 Korintiërs 7:21-23). Voor God maakt het niet uit; Hij belooft alle mensen op dezelfde manier. Slaven net zo goed.

a) Slaaf?

- Slaaf van Christus zijn, wat betekent dat voor jou?
- Wijd je leven in je gebed toe aan de dienst aan Christus.

b) De Koning-Knecht

- Bedenk wat voor soort Heer Jezus is en hoe Hij Heer van je leven wil zijn.
- Dank Christus dat Hij de gestalte van een slaaf wilde aannemen om voor ons te sterven aan het kruis (Filippenzen 2:5-11).

c) Met plezier dienen

- Ook al zijn we geen slaven van mensen, we kunnen wel een 'loonslaaf' zijn, in dienst van anderen die het voor het zeggen hebben. Hoe beïnvloedt je christen-zijn je beleving hiervan?
- Bid dat we met plezier ons werk zullen kunnen doen '*niet met uiterlijk vertoon om bij de mensen in de gunst te komen, maar als slaven van Christus die van harte alles doen wat God wil.*'

3

9 Meesters, behandel uw slaven op dezelfde manier.
Laat dreigementen achterwege, want u weet dat zij en u dezelfde Heer in de hemel hebben, en dat hij geen onderscheid maakt.
(Efeziërs 6:9)

God maakt geen onderscheid

God maakt geen onderscheid. Voor Hem zijn alle mensen even belangrijk. Wat een radicale boodschap! Het maakt voor God niets uit of je slaaf bent of slavenhouder, of je

---

* In de vertalingen wordt nogal eens gewisseld tussen 'slaaf' en 'dienstknecht'. het laatste lijkt erg veel op het woord 'dienaar', maar dat is een geheel ander begrip. In de teksten waar in dit gedeelte naar verwezen wordt, staat steeds het woord voor 'slaaf'.

geld als water verdient of nauwelijks kunt rondkomen, of je superslim bent of niet kunt meekomen op school, of je een politieke zwaargewicht bent of in de ogen van mensen betekenisloos.

Ook met deze gedachte kunnen we moeite hebben. Want wij geloven vaak pas dat mensen even belangrijk zijn als ze precies hetzelfde zijn. Verschillen maken de een belangrijker dan de ander. Ons gelijkheidsideaal is vaak gericht op het wegnemen van verschillen. We zijn pas gelijk als mannen en vrouwen dezelfde rol hebben in werk en gezin, als iedereen naar de universiteit kan, en als iedereen evenveel verdient. Maar gelijkheid is wat anders dan uniformiteit.

Helemaal je unieke zelf zijn en toch volstrekt de gelijke van ieder ander, dat is het bijbelse gelijkheidsideaal. Dat bevrijdt van de kramp om je voortdurend te vergelijken met anderen. Het geeft je de ruimte om te ontdekken wie je werkelijk bent, in de wetenschap dat je voor God waardevol bent. Net zo waardevol als ieder ander. Want God heeft plezier in verscheidenheid, maar Hij maakt geen onderscheid.

a) Gelijk gedrag

- Paulus voert de gelijkheid zo ver door, dat hij aan de heren in wezen niets nieuws te zeggen heeft. *'Meesters, behandel uw slaven op dezelfde manier.'* God vraagt van alle mensen dezelfde houding en hetzelfde gedrag. Je ethiek verandert niet met je positie. Dezelfde leefregels gelden voor rijk en arm, voor hoog en laag, voor oud en jong. Ook een keizer mag zich niet laten aanbidden. Een kunstenaar mag geen losbandig leven leiden. Voor jongeren geldt geen lossere moraal dan voor ouderen (of andersom, voor jongeren gelden geen strakkere regels dan voor volwassenen). En christenen moeten niet denken dat ze betere mensen zijn dan niet-christenen.
- Dank God dat Hij niet met twee maten meet en dat we dus altijd weten waar we aan toe zijn. Wat goed is, is altijd en voor iedereen goed.

b) Zonder dreigementen

- Waar mensen staan voor dezelfde zaak, kunnen ze samen optrekken. Dan hoeft de een de ander niet te dreigen. Er heerst eensgezindheid, ook al zijn de rollen verschillend.
- Misschien hebt u te maken met verstoorde arbeidsverhoudingen, in werk of kerk. Leg dit in gebed voor aan God.

c) Dezelfde Heer in de hemel

- In de verhouding tot God staat de ene mens niet boven de ander maar staan we allemaal naast elkaar. Uiteindelijk is er maar één gezagsinstantie voor christenen en dat is 'het Koninkrijk van Christus en God' (Efeziërs 5:5).
- Dank God dat onzuivere verschillen wegvallen als mensen samen dezelfde Heer in de hemel dienen. Bid dat we dit met elkaar ook echt waarbaar maken.

Kringstudie 12

Efeziërs 6:1-9

Verkenning van de tekst

Context

Paulus bespreekt wel vaker de persoonlijke relaties huwelijk, gezin en werk in één verband in de zogenaamde 'huistafels'. Zie bijvoorbeeld Kolossenzen 3:18-4:1. In de brief aan de Efeziërs gaat hij heel uitgebreid in op het huwelijk (5:22-33). Maar nu komen ook de andere relaties aan de beurt.

Thematiek en structuur

Hoe moeten we ons als christenen opstellen in de verschillende relaties waarin we leven? De structuur van dit gedeelte is eenvoudig. Achtereenvolgens worden de verhoudingen besproken tussen:

- kinderen (1-3)   ⇔ ouders (4)
- slaven (5-8)   ⇔ slavenbezitters (9)

Korte uitleg

- Vers 2: "het eerste gebod waaraan een belofte verbonden is"

Het gebod dat geciteerd wordt, is volgens onze telling het vijfde van de 'tien geboden' (Exodus 20:1-17). Maar bij het tweede gebod staat ook al een belofte. Hoe zit dat?

a) De belofte bij het tweede gebod draagt meer een algemene strekking, ze slaat op heel de wet der Tien Geboden. Maar dan nog is het vreemd om te spreken over het eerste gebod waaraan een belofte verbonden is, want in de 'tien geboden' komen verder geen beloften voor.

b) Bedoeld wordt het eerste gebod met een belofte van de hele Mozaïsche wetgeving. Maar ook dan zit je met het tweede van de tien geboden.

Bovenstaande twee verklaringen kun je vinden bij dr. E. Smilde in: dr. J.H. Bavinck en dr. A.H. Edelkoort (red.), *Bijbel in de nieuwe vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap met verklarende kanttekeningen*, Baarn z.j.

c) 'Eerste' heeft hier de betekenis van: belangrijkste. Paulus "sluit hier aan bij de Joodse gewoonte om sommige geboden zoïets als 'hoofdgeboden' te noemen: zulke 'eerste geboden' zijn als het ware dominerende geboden waaruit diverse andere geboden worden afgeleid (...). Zelf zijn ze niet afgeleid van een ander gebod. Zo geldt het vijfde gebod als een hoofdgebod: uit de eerbied voor vader en moeder vloeien allerlei andere geboden voort (eerbied voor ouderen, eerbied voor grootouders, ontzag voor de oudsten enz.). Kinderen krijgen dus een *primair* gebod te horen: allereerst moeten zij vader en moeder eren." Aldus dr. L. Floor, *Efeziërs. Eén in Christus* [Commentaar op het Nieuwe Testament, derde serie], Kampen 1995.

d) Het woord 'gebod' verwijst hier, net als in Romeinen 13:9 naar de tweede tafel van de wet (de eerste tafel gaat over de verhouding tot God, vanaf het vijfde gebod gaat het om de relaties onder mensen). De bedoeling is dan: dit is het eerste gebod (van de tweede tafel, over de onderlinge relaties), waaraan (bovendien) een belofte verbonden is. De laatste twee verklaringen lijken het meest natuurlijk.

- Vers 5-6: "Slaven"

Onderstaande toelichting is afkomstig uit Harald Overeem, *Kolossenzen. Met Christus geborgen in God* [Luisterend Leven], Zoetermeer 2004, pag 81v.

Slavernij in de tijd van Paulus

Wie het woord slavernij in de mond neemt, denkt al gauw aan sociale wantoestanden en ziet in gedachten neger-slaven zwaar werk verrichten op een katoenplantage in het Amerika van de negentiende eeuw. In de tijd van Paulus werden slaven gezien als een onderdeel van het huishouden. Ook de staat had vele slaven in dienst voor administratieve functies en voor publieke diensten als groenvoorziening en onderhoudswerkzaamheden. Deze slaven werkten veelal in goede sociale omstandigheden en waren trots op hun werk. In tegenstelling tot slaven die in de mijnen aan het werk gezet werden. Hun lot was zwaarder te dragen. Daarnaast werden slaven te werk gesteld in industrie en tempels. Men heeft geschat dat maar liefst één op de vijf inwoners van Rome slaaf was. Sommige slaven kregen een vorm van salaris. Naar verloop van tijd konden zij hun vrijheid kopen en zich laten inschrijven als burgers van het land. Wel bleven er tussen de voormalige eigenaar en de vrije man wederzijdse verantwoordelijkheden bestaan.

Er deden zich nauwelijks politieke spanningen voor tussen meesters en slaven. Wel was er discussie over de vraag hoe slaven behandeld dienden te worden, maar niet over slavernij als zodanig. Wettelijk was een slaaf het eigendom van zijn heer. Aristoteles, een Grieks filosoof, omschreef een slaaf als een levend stuk gereedschap en gereedschap als een levenloze slaaf. De positie van slaven in die tijd is dus dubbelzinnig te noemen. Enerzijds maakten slaven deel uit van het sociale leven, anderzijds waren zij niet meer dan een 'ding'. Veel hing af van de houding van de meester die een slaaf had. Opmerkelijk is dat Paulus zijn oproepen *direct* aan slaven richt en niet over hen in de derde persoon spreekt zoals gewoonlijk was in die tijd.

Paulus gebruikt het woord 'slaven' ook ter typering van onze verhouding ten opzichte van Christus en van God.

Boodschap en actualiteit

Hoe we in relaties staan, wordt bepaald door ons geloof in Jezus Christus. Daarbij neemt ieder zijn plaats in, zoals door God bedoeld is. Maar dit betekent niet dat de een beter of belangrijker is dan de ander. God maakt geen onderscheid. Van iedereen wordt dezelfde grondhouding en in principe hetzelfde gedrag gevraagd, in gehoorzaamheid aan Christus. Omdat Hij het beste met ons voor heeft, zullen we van harte alles doen wat God wil. Dit gedeelte is uitermate praktisch en van groot belang voor de relaties waarin we leven. Wie zich naar Gods leefregels richt, zal ontdekken dat ze bedoeld zijn om ons gelukkig te maken.

Aanwijzingen voor de kringleider

IJsbreker

Leg een aantal recente kranten en tijdschriften (lifestyle- en opvoedingsmagazines) klaar. Laat iedereen een artikel opzoeken dat te maken heeft met intermenselijke verhoudingen (in het gezin of op het werk). Laat ieder iets vertellen over het beeld dat in het artikel naar voren komt van de betreffende relatie.

Tijdens de bespreking van het bijbelgedeelte kun je er op terug komen in hoeverre het beeld dat Paulus geeft hiermee overeenkomt of hiervan afwijkt.

Inleiding

Vertel kort iets over de context (zie boven), lees het gedeelte zorgvuldig voor en laat ieder voor zichzelf in eigen woorden opschrijven wat Paulus over de verschillende relaties te zeggen heeft. Eventueel kan hiervoor het werkvel gebruikt worden.

Kringgesprek

Bespreek de verschillende 'rollen' die hier genoemd worden (kinderen, ouders, slaven/ werkgevers en meesters/ werkgevers), vooral met het oog op de toepassing.

Wat vinden we van wat Paulus hier schrijft?

Wat herkennen we?

Wat roept negatieve gevoelens op?

Wat kunnen we van hem leren?

Waarover zouden we met hem in gesprek willen gaan?

In welk opzicht helpt wat hij schrijft ons om te leven zoals God het wil?

In hoeverre ervaren we dat de wil van God heilzaam is, ook wat betreft onze relaties?

Afsluiting

Dit gedeelte raakt direct aan de praktijk van ons dagelijks leven. Het is goed om de bespreking ervan met kringgebed te eindigen.

Werkvellen voor de kringstudie

Laat iedereen op de 'huistafel' in eigen woorden opschrijven wat Paulus over de verschillende 'rollen' te zeggen heeft.

'Huistafel' van Paulus

Schrijf in je eigen woorden op wat Paulus over de verschillende `rollen te zeggen heeft. Welke opmerkingen over houding en gedrag maakt hij?

Wie?	Houding?	Gedrag?
Kinderen		
Ouders		
Slaven/ werknemers		
Meesters/ werkgevers		